

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis trigesimâ mensis
Januarii, Anno Domini M. DCC. XLIX.

M. BENJAMIN-LUDOVICO-LUCAS DE LAUREMBERT,
Doctore Medico, Præside.

An à diverso glandularum situ, secretiones diversæ?

I.

Multiplici ciborum genere, simplex chylus; à simplici chylo multiplex humorum genus. Has miraris mutationes? Omnes à tritûs & aeris elastici actione oriuntur. Quodcumque corpus ita & reditu pluries subactum, disceptum, commolitur, novam adipiscitur indolem. Omnium corporum essentia discrimenque, à magnitudine, figurâ, motu pendet. Omnes humores in chylo continentur: sed in eo reconditos esse fateris, nunquamque in conspectum sese præbituros nisi extricentur & evolvantur. Id perficitur cum dissolvuntur coheræntiæ, dissoluta coherent, crassiora atteruntur, tenuiora crassescunt, levigantur asperiora; iis mutationibus totum versatur hæmatoseos opificium. Variæ plantæ succis colore, sapore, odore, virtute dissimilibus turgescunt, licet eodem succo nutritio germinet, alantur, crescant, sobolescant. Succus ille in varios facit latices à motu trituque vario; unde partium diversâ magnitudo & figura. Hinc una quæque planta singulari & propriâ structurâ gaudet, earum rami, caules diversimodè divaricantur, ut succus nutritus innumeris subigatur modis, quibus cundo novam acquirit formam: unde periti Botanici arborem vel suis foliis spoliata perspicientes, peculiari ramorum divaricatione, ejus speciem distinguunt. Ex hoc fonte virtutes plantarum fortè feliciter elicerentur, quam ex infidâ quondamque analysi chymicâ. Eâdem viâ genuinæ plantarum signaturæ haberi possent. Humorum secer.

A

nenjorum genefim, investigaffe non fat eſt, mechanifmum ſecretionis opere noſcere pretium eſt. Magnitudo & figura pororum, humor analogus quo ſecretoria imbuuntur, imò fermenta inter ſecretionum cauſas à nonnullis referuntur. Hæc omnia, velut inſtitia, validis rationum momentis exploduntur. Obſervaffe ſat ſit, quoad magnitudinem tenuiora unâ cum craſſioribus tranſmittenda fore; ſpiritus namque animales & urina ſimul ſecretentur. Pori iis tranſmittendis capaces, utriſque tranſitum præberent. Suppoſitio diverſæ figuræ colatoriorum in ductibus pelliceis non admittenda, tubuli dilationis ac contractionis participes, triangulares, quadrati, &c. effingi nequeunt. Adde quod ſecretiones vix ac ne vix peragerentur. Particula ſecernenda colum uno & determinato modo ſubire valet, ac millenis modis eo occurr, quibus omnibus ſecretionem in irritum cadere neceſſum eſt. Humor analogus, quo imbueretur cribrum; à ſanguine præterfluente eluſus, ac abſterſus brevi evaneſceret. In ſecretionibus explicandis, ne ad fermenta recurraſ, alioquin hæc aliorum fermentorum ſobolem eſſe faceri cogeriſ, & ſic in infinitum. Itaque non ſolùm à diſpoſitione glandularum, ſed & ſanguinis has glandulas peragrantiſ, ſecretiones deducendæ. In caſſum incernicula apra ſupponuntur, namque humorem ſecernendum non recipiunt, niſi hic humor è ſinu ſanguiniſ elabi jam ſit paratus.

I I.

QUAM FELICIORIS exitus habuiſſet inventio ſanguiniſ circuitûſ, ſi ejuſdem motus, leges, differentias, diverſas rationes, ſeriem, ordinem, ac varios eventus exacto examini ſubjeſciſſet, qui pluribus commentis inanibus fingendis tempus inutilitèr abſumpſerunt. Omnes functiones ex ipſo ſanguiniſ motu eruet quiſquis cum probè noverit. Quot opinioniones verbè gratia circâ cauſas motûſ muſculariſ prodire? Motus ille à ſanguiniſ influxu venit explicandus, ut probat experimentum ligatæ arteriæ alicui muſculo dicatæ, in quo motus citò deſicit: perinde ac ſi nervus eidem parti proſpicientiſ ligatur àſtrictuſ fuiſſet. Sanguinem mutuari morum à corde in comperto habetur. Viſcuſ eſt quod muſculi munus perfectè gerit, eâ tamen differentia ut voluntariè non obſequatur, cæterorum muſculorum ad inſtar. Naturalem motum ſortitum eſt ſine juſſu noſtro, ſuas choreas perennes, partim à vaſiſ ſanguiferiſ coronariſ, partim: à ſuiſ nerviſ perficit, computatâ ſanguiniſ copiâ in ſinguliſ cordiſ contractionibuſ ejus ventriculoſ intrante, & ex iuſdem exeunte. Cognita hujus laticis in toto corpore contenti quantitate, ac tandem pulſationibuſ hujuſcè viſceriſ per unam horam numeratiſ, demonſtrat ſanguinem pluſ vicieſ ſua itinera remeſcitur. Id tamen de univerſâ ſanguiniſ maſſâ non intelligendum eſt; ſanguiniſ enim omneſ & ſingule partes intrâ uniuſ horæ ſpatium pluſieſ cor non ingrediuntur, pluſimæ tardipedes paſſim lenteſcunt, ac ſuaſ ſemitaſ ſumma cum raritate petreptant, locorum varietate, maxima velocitatiſ ac curſuſ ſanguiniſ oriuntur diſcrimina, quibuſ innumeraſ valorum diſviſiones, complicatiſones variz, diametri, tenor, &c. jurè meritò arguuntur. Sanguis ergò in majoribuſ vaſiſ rectiſ citiùſ movetur, ut in pectore & magniſ muſculiſ, ubi hic latex, cum reſpirationiſ, cum motuſ muſculariſ beneficio, novum velocitatiſ gradum ſibi comparat. E contra per medullaſ, meſenterium, cerebrum, *parenchymata* viſcerum pluſ minuiſve tarda evadit circulatio, ratione tenoriſ harumce partium, itâ ut nonnullæ partieſ ſanguiniſ biſ vel ter vix uniuſ horæ ſpatio ad cor appellant. Hanc tarditatem & inæqualitatem circuitûſ ſanguiniſ, detrimentum machinæ ac vitiuſ ſanitati allaturuſ fore, ne ſuſpiceriſ? imò nutritioni, ac ſecretionibuſ perficiendiſ ſomnoperè inſervire liquet.

I I I.

QUIDQUID in ſecretionibuſ peragitur id omne in quocumque ſtamine continere ſubodorati ſunt quamplurimi auctoreſ præſtantiſſimi. Aqua diverſimodè reſpectu alvei pluſ minusve aſtricti ſunt. Sanguis inæquali velocitate varias perluſtrat parteſ. Diverſæ matricæ extraneæ, curſu aquæ, abripiuntur. Humoreſ ſecernendi in ſanguine continentur. Ripæ ipſæ in quibuſ varia deſident corpora profluenteſ aquam deſerentia, glandulaſ arque incernicula adumbrant. Quid rideſ? Deſcriptionem abſonam cum elegantioriſ tabuliſ conferri exiſtiſas? Quafi verò natura mortalium agendi modum æmularetur, qui, dum aliquid vel miniſi moluntur, rotæ aptant, funeſ tendunt, vecteſ adhibent, cuneoſ figunt, pondera libranti, annuſ eſt: natura ſimpliciſ citiùſque agere conſuevit. Compendioſâ & facili viâ, ſtupendoſ & quampluriſimoſ edit effectuſ. Sic ſupremi ſui opificiſ adorandam prodiit potentiam. Exemplari propoſito, quò pluſ arrenderiſ, eò pluſ ejus aſſinitatem cum ſecretionibuſ deprehendeſ. Sanguis inæquali

motu cietur, ejus motus in variis locis citior, aut tardior redditur. Flumina aivea plus minuse strictius citius aut tardius manant, aquæ fluentes plura corpora diversæ gravitatis & molis devolvunt ac devehunt. Sanguis innumeras particulas plus minuse graves adducit, liviosum puta lotium, salisam transpirationem, sulphuream bilem, lymphaticos humores, vividos spiritus, &c. Flumina particulas, quibus gravitantur variis in locis riparum deponunt, prout illæ magis vel minus ponderant; ita ut graviore propius: leviores longius propellantur. In sanguine omnes partes fecernendæ ad latera arteriarum, tanquam ad ripas, protruduntur porus secretorios ibidem inhiantes subintrant, eâ tamen lege, ut quo major vel minor fuerit sanguinis motus, eo graviore aut leviores particule complexum sanguinis relinquere gestiant, interea dum reliquæ in intimiori hujus laticis reconditæ persistent, ac remaneant. Comparationem jamjam alaram non perfectam esse non inficias ibo. Flumina recta pergunt, vasa sanguisæ flexuose glandulas subintrant, in motus sanguinis multifariam multiforme modis variatur. Arteriarum extrema modò in spiras, modò in plicas, nunc in angulos acutos, nunc obrutos formata glandularum compositionem ingrediuntur. Sanguis ad incerniculum accedens, jamjam liquorem dimittit è sinu. Tantùm abest ut præceptat fructum ejus officii, imò juvat, disponit, aptat: sicque intricatus humor expeditur, & particule fecernendæ in ipsis vasibus sanguiferis glandularum proximis sui juris sunt. Id antiqui indicaverunt, cum vasa testibus prospicientia, præparantia nominaverunt. Ita in arteriis emulgentibus urinæ partes jam liberæ prostant, ita sanguis in venâ portarum amarescit, & bilis ferè est, ita spiritus animales in extremis carotidum efflorescunt.

I. V.

UBI primum à sanguinis consortio sese vindicare fecernendus humor, si convenientibus incerniculis occurrat, tunc humoris secretio feliciter cedit. Fatearis ergò peculiarias glandularum sitas, diversitati secretionum imprimis conferre. Glandula alibi sita ubi partes fecernendæ in intimioribus massæ sanguineæ delitescunt inutilis foret. In cassum allueretur glandula sanguine qui humorem fecernendum illi suppeditare impar esset. Hunc non allicit, sed cum suscipere, cum sese præbuerit, apta nata est glandula; in quo consistat hæc dispositio qua humores fecernendos suscipiat; si quæserit glandularum structuram inquiras. Constat quod ubique secretiones celebrantur, ibidem glandulas sitas esse veluti cribra, incernicula, secretoria liquidorum instrumenta. Glandularum genus multiplex, quarum diversâ est structura. Aliæ conglomeratæ ex pluribus aliis, aliæ conglobatæ simpliciores, aliæ ex folliculis, ex villosis tubulis aliæ nonnullæ ex nudâ velut membranâ foraminibus obsitâ, compinguntur. Omnes id commune habent ut vasibus sanguiferis, tum arteriosis, tum venosis, & ductibus secretoriis ditenur, quæ pluribus nervis intextuntur omnia, & membranâ nerveâ circumvolvuntur. Arteriz humorem secretioni comparatum, unâ cum sanguine ad glandulas adducunt. Venæ sanguinem residuum, & humore secreto exutum, ad cor referunt; latera extremitatum arteriarum multis gaudent parentque poris. His requisitâ idoneaque magnitudine præditi humorem peculiarem admittunt. Sed hi poti multò exiliores sunt, quam ostiola arteriarum eos ne subeat sanguis. Frustrâ objiceretur, secretiones aliquandò sanguinolentas esse: id præter aut contrâ naturam evenit; hinc, ob inflammationem, plus æquo dilatantur incernicula. Ex dictis colligere juvat, poros magnitudine, non figura differre. Omnibus poris orbicularis est; alterius figuræ tubuli nasci sunt, qui vicissim astringuntur, atque relaxantur. Membranæ & nervi quibus constant glandulæ, sanguinis redeuntis à collis morum & egestionem humoris secreti promovent. A Lancisio celeberrimo glandulæ quasi totidem habent corcula, extremis arteriarum appensa, quibus motus sanguinis à corde inditus, post tot mæandros languescens lentescensque redintegretur, & humoris secreti urgeatur fluxus, glandulas systole donari diceres, quò plus à corde distite sunt, eò magis earum contractioni provisum est, ut sanguinis ægrè procedentis augeatur motus.

V.

QUO glandulæ minus à corde distant eò graviore, quò longius à corde distite sunt, eò levior subtiliorque excernitur humor à sanguine. Id quod jam diximus, de flumine veloci contingit. Fluitantia namque & abrepta plus minuse gravia, pro pondere vario, variis in locis subsident. Lapilli non longè à rapido cursu; lutum paulò longius, palæ tandem longissimè in extremis riparum oris deponuntur. Hæc ratione renes infra cor, & ab aortâ proximiores, sanguinem rectâ & brevissimâ admittunt viâ, loquumque ponderosius cæteris percolant. Bilis urinâ multò levior, ab hepate prodit manatque; viscus

4

illud reverà longius quàm videtur à corde distat, *Mefericarum splenicarumque* & innumeris venæ portarum propaginibus circumvolutis, sanguinem excipit: interea, dùm omnia alia cola sanguinem ex arteriis mutuuntur. Vena portæ, arteriarum vices obit, ut sanguis ad jecur tardiori gradu pertingat. Bilem urina multò leviozem esse probant quana plurima experimenta. Lapides in utroque humore coalescentes, id evincunt. Calculi urinofii partibus constant *tartareis*, & in aceto subfident: biliofi sulphureis compinguntur, & fluitant. Id undè fit, in promptu causa est. Partes *tartareæ* pauciores subactiones perpessæ sunt, & citò foras eliminantur. At cum eadem partes *tartareæ* repetitis ictibus, circuitibusve diffractæ sunt, tunc leviores tenuioresque ad *peripheriam* corporis protenduntur, & abeunt in transpirationem. Hæc uberior evadit, quò motus sanguinis à causâ internâ vel externâ magis intenditur. Tunc urina copia minuitur, quia partes salinæ magis discernuntur, & levitatem adeptæ, ultrâ sectiones arteriarum emulgentium, ad poros *cutaños* devehuntur, quæ in renibus depositæ fuissent, ni eorum moles à sanguine fervidiori minuta esset. Seminis partibus actiosis & tenuibus referti scrutaris? Hic humor contortis canaliculis ferè extrâ corpus secernitur. Si ad omnium tenuissimum humorem progrediari, spiritus animales, adverte secretionem per canales tortuosos atque inflexos, in loco à corde quàm remotissimo celebrari & perfici. Arteriæ *carotides* tramite flexuoso, per cranium, cerebri substantiam subeunt, nestibusque *labyrinthis*, & in retia quam plurima faciescentibus, sanguis ad cerebrum affertur quibus motus ejus magis ac magis imminuitur: at peractis secretionibus, natura tota est in sanguinis cursu & fluxu humoris secreti promovendo. Idèò glandulæ nervis, membranisque *nervis* instruuntur. Hæ cautiones in cerebro maximè patefunt. Cerebrum *meningibus* obvolvitur, quæ sunt contractionis participes, itâ sanguis urgetur tardigradus & spirituum influxus copiosior excitatur. Huic scopo favent adhuc & sinus cerebri & aer ipse externus, qui, ex quorundam mente, pluribus ostiis ipsam subit cerebri substantiam. De quibusdam secretionibus hæcenus. Alias seorsim examinare supervacaneum foret. Omnes & singulæ eadem ratione absolventur. Unaqueque glandula itâ à natura comparatur disponitur, quæ, ut quò leviozem seernat humorem, eò sanguis ad eam accedens magis lentescat, atquè tardescat, & absolutâ tandem secretionem, motus sanguinis redeuntis ex glandulâ, multiplici ratione redintegretur, & humor secretus ad egestionem provocetur.

Ergò à diverso glandularum situ, secretiones diversæ.

DOMINI DOCTORES DISPUTATRUI.

<i>M. Ludovicus Patibot.</i>	<i>M. Joannes - Claudius Aunier, Consiliarius Medicus Regis ordinarius & Domus Regiæ Invalidorum,</i>	<i>M. Claudius - Antonius Renard,</i>
<i>M. Franciscus - Nicolaus Gautier.</i>	<i>M. Ludovicus - Renatus Marceau.</i>	<i>M. Petrus - Antonius Lepy.</i>
<i>M. Franciscus Bidault,</i>	<i>M. Josephus Lallemand,</i>	<i>M. Henricus Besnier.</i>

Proponebat Parisiis PETRUS-ABRAHAMUS PAJON DE MONCETS:
Blæsius, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus,
A. R. S. H. 1749, à sextâ ad meridiem,